

Президент України Леонід Кравчук —
гість Прикарпатського університету

Газета заснована 30 вересня 1988 року

ALMA MATER

Газета Прикарпатського університету
2-3 (129-130), лютий '93, випуск 1-2

Леонід Кравчук:

"Як ніколи, зараз нашій молодій державі потрібні здібні талановиті люди. Наскільки вони будуть грамотними, професійно розвинутими, настільки ми всі разом будемо міцнішими, могутнішими. Саме в тому, щоб виховувати нову генерацію інтелігенції, ми вбачаємо призначення вузу."

(2-3 СТОР.)

ФХМКМ-93. I-й Міжнародний симпозиум.

З 16 по 19 лютого з ініціативи Наукового Товариства ім. Т.Шевченка і Прикарпатського університету проводиться Міжнародний симпозиум «Фізико-хімічна механіка композиційних матеріалів». Серед учасників — відомі вчені з України, Латвії, Росії, Вірменії, Чехії, Болгарії, Польщі.

(3-4 СТОР.)

75 літ тому 29 січня 1918 року відбувся бій між київськими студентами і більшовиками під Крутами, де полягло в нерівній боротьбі 300 студентів

(11-12 СТОР.)

Сесія, сесія ...

(5-6 СТОР.)

«Per aspera ad astra»

(7 СТОР.)

Кроки історії

(13 СТОР.)

Вчений-публіцист досліджує

(14 СТОР.)

«Чугайстер» — ваш молодший товариш і порадник.

(9-10 СТОР.)

Фото Івана Фуштей та Ореста Луцького.

Звістка про те, що в ці передріздвяні дні відбудеться презентація університету, на яку запрошений Президент України Леонід Кравчук — облетіла не тільки колектив вузу, а й усе місто.

Цієї події наші викладачі та студенти чекали ще восени, тільки в силу певних обставин її довелося відкласти.

Начищені до блиску підлоги, запах свіжої фарби, нарядні господарі та заклопотана метушня в актовому залі — все свідчило, що тут готуються до зустрічі високого гостя.

Наближався час. В залі пошвавлення, лунають колядки... Запрошені сідають. На спинці кожного крісла святкова газета "Alma Mater", приурочена до цієї урочистої події. Всі чекають появи Леоніда Кравчука.

Ось дзвенить музика й до залу входить глава держави, з ним віцепрем'єр Микола Жулинський, представник Президента в Івано-Франківській області Василь Павлик, голова обласної Ради Степан Волковецький. У залі — ректори вузів міста, викладачі та студенти учбових закладів області, університету, представники духовенства.

Ректор університету, професор Віталій Кононенко представляє гостей. Він повідомляє: "Напередодні святкування незалежності України Указом Президента на базі нашого педагогічного інституту був утворений Прикарпатський університет. Така оцінка Президента накладає на наш колектив високі зобов'язання.

Як ніколи, зараз нашій молодій державі потрібні здібні талановиті люди. Наскільки вони будуть грамотними, професійно розвину-

тими, настільки ми всі разом будемо міцнішими, могутнішими. Саме в тому, щоб виховати нову генерацію інтелігенції, ми вбачаємо призначення вузу.

Відкриття Прикарпатського університету є знаменною подією для нашого краю, для всієї України."

Звертаючись до Президента, ректор наголошує, що у нас вчаться вихідці із різних областей

землю. Прикарпатський університет готував і готує саме таких людей. Далі глава держави продовжив:

— Є небезпека з боку сил, які тягнуть народ у ярмо, але ми цього не допустимо. Люди боролись, вмирили за свободу, а зараз є така сила, яка закликає народ позбутися державності. Ми будемо давати рішучу відсіч, вживати рішучих заходів, щоб ця сила була усунена. Я просив би повірити в щирість державницьких структур, сподіваюсь на вашу підтримку і розуміння. Наступають свята. Ми будемо ходити в гості один до одного, сіяти зерно, зерно проросте й ми будемо, як не ми — онуки, любоватися тим зерном, що поливали, рослили. Те зерно — наша молода Україна.

Ректор університету тепло подякував Президенту, запевнивши, що всі його працівники будуть підтримувати кожен крок керівника держави.

Відтак слово надається завідувачому кафедрою історії України Володимирі Грабовецькому. Він сказав:

— Наш Прикарпатський край багатий не лише природою, а й талантами. Тут створювалося народне мистецтво, тут утверджувалась наша державність, зароджувалась Січ — майбутня коліска січового стрільцтва. Кожен студент, викладач, кожна кафедра вносять свою лепту до спільного збагачення нашого вузу науковими кадрами. Немає свідомості — немає нації. Засвічується зірка нашого Прикарпатського університету в цей свят-вечір.

(продовження на стор. 3)

РІЗДВЯНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Університет відвідує Президент

республіки, також іноземні студенти. Творчий потенціал університету — досвідчені професори, викладачі розуміють Вашу оцінку, пане Президенте, — і тому надалі будуть робити все можливе, щоб наша держава збагачувалась освіченими молодими кадрами.

Ректор запрошує до слова Президента України. Леонід Кравчук тепло привітав викладачів і студентів університету. Він акцентував, що найбільш важливе завдання, яке стоїть перед нами — це навчитись управляти державою, навчитись господарювати, навчитись перебороти себе в собі. Маємо себе школити кожен день, чи правильно прожили, чи все зробили, маємо мати віру в Україну, в свою

Фотокомпозиція Євгена Гордиці.

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

З ювіляром зустрівся наш кореспондент і мав з ним бесіду.

— Як Ви стали астрономом? І, взагалі, які мотиви Вашої діяльності?

— Своє дитинство я провів на хуторі за селом. Це на Волині, якраз поблизу колишнього австро-російського кордону. Коли прийшли німці, вони знову зробили там кордон. До нього виходило наше поле. Одного недільного ранку батько пішов подивитись, чи не пора жати пшеницю. Через деякий час повертається. Голова побита, кров запеклася на обличчі, на голові. Що таке? Виявляється, в той момент, коли він дійшов до краю поля, нараввся бричкою німець-прикордонник. Побачив, узяв батька, посадив біля себе. Арештував. Доки батько мовчить — їдуть спокійно, як тільки батько починає пояснювати, що вийшов в поле подивитись на пшеницю, що оце моя хата, той б'є його пужаком по голові... Я батька свого дуже любив, і цей факт зіграв для мене вирішальну роль у всьому моєму подальшому житті. Я ніколи не ставив за мету стати доктором, професором, академіком. Одне хотів я показати: ми, українці (а я один із них), нічим не дурніші від того німця, який бив мого батька. Це — єдиний мій стимул.

Що ж до того, чому я став саме астрономом, то почалось, напевно, все із здивування, як це мій батько, простий селянин, який закінчив два класи церковно-приходської школи, вмів з точністю до кількох хвилин відгадувати час за положенням зір на небі в будь-яку пору року.

— А, може, ще й тому Ви зацікавилися астрономією, що це був додатковий імпульс зазирнути "туди", де, як ми собі уявляємо, перебуває Творець Світу.

— І в цьому є чимала частка правди. Не знаю, як це сталося, але я з дитинства відчував всю нікчемність наших приземлених зусиль і змагань. Взагалі, наша родина в селі була дещо унікальна. Мій прадід Петро (помер за два роки до мого народження) був відомий в радіусі не менше 100 км своєю гостинністю. Приміром, у ті часи від села до села возили дьоготь, від воза дуже тхне, і ніхто не хоче пустити візника до хати. Та коли він в наших околицях шукав нічліг, його завжди справляли в Кутиські "до Петра: він усіх приймає". В нас ночували дьогтьовози, горшколади, збирачі ключчя і багато інших мандрівників. Так поведився і мій дід Василь, хоча хата у нас була відносно невелика. Крім цього, в нас регулярно відбувались співанки церковного хору, керівником якого був Петро Вериківський (брат відомого українського композитора Михайла Вериківського). Нічого й казати, що наш хор співав прекрасно, а мені ці мелодії чи не з коліски припали до душі. Як згодом розповідала моя мама, коли хористи розходилися, я став на місце дяка і обом руками починав "диригувати". З 1944 року брат мого діда став дяком і якимсь в одну з неділь забув свої окуляри вдома, а я якраз був у церкві, тому він дав мені прочитати "Часи". З того часу я в церкві і співав дев'ять років. Відповідно і продумував все те, що співався і читається. Мої односельчани, та й я сам, думали, що я стану священиком. Однак весною 1949 року у мене виявлено туберкульоз, і було ясно, що з

цією хворобою на таке поприще йти не можна.

Я став астрономом. Але ось в останні три роки щоліта в неділю я буваю в нашій церкві, яку якраз знову відкрито, читаю, співаю...

— Очевидно, це дуже непогано, коли мрії одинадцятирічної дитини стають сенсом всього життя. Ви вірите в існування Творця Світу?..

— Так. В дитинстві це була сліпа, майже фанатична віра. Згодом був час критичного переосмислення, при цілковитій відсутності позитивної літератури. Щоправда, в існуванні Бога я не сумнівався ніколи, а ось роль Христа в людській історії, точніше, проблема викупу, мені була важкою для зрозуміння. Бо ж часто бачиш, що люди, які вважають себе християнами і які щодня (якщо не щогодини) чинять те, що зветься гріхом, в неділю йдуть до церкви, наповнюються любов'ю, то веде людей до Бога. І, навпаки, самовпевнене поплескування себе по плечах, мовляв, моя віра гравдива, а ось та — сатанинська, — до Бога веде далеко не завжди. І для нас велика трагедія, що замість підймання вверх у взаємній любові, замість справжнього духовного зростання у багатьох селах області, та і за її межами, люди створюють собі пекло розбрату і ненависті, сперечаючись про якусь букву і забуваючи про Дух Християнства.

— Тепер повернемося до Ваших наукових здобутків...

— Що ж, мені радісно на душі від того, що я міг роками дивитись батькові в очі і, згадуючи його побиту тим німцем, скривавлену голову, думати: "Я все-таки дещо зробив на ниві астрономічної науки, я став в один ряд з

HERASPERA

Цими днями Вчена рада університету відзначила 60-річчя професора, доктора фізико-математичних наук, дійсного члена Наукового товариства ім. Тараса Шевченка, заслуженого працівника вищої школи, члена Міжнародної Астрономічної спілки Івана Антоновича Климишина. Вітальну адресу від університету зачитав ректор В.І.Козюк, від обласної держадміністрації — заступник представника Президента в Івано-Франківській області — І.М.Шошковий. У слові-відповіді І.А.Климишин, зокрема, сказав, що: "Не сумніваюсь, лише тут, на Прикарпатті, я зміг зробити те, що зробив..."

AD ASTRA!
(Через темряву до зірок)

ніби каються, приймають Святі Дари, і вважається, що всі гріхи їм "списані". З понеділка все "спочатку". Я такої інтерпретації ніколи не приймав. Та пройшло багато часу, поки я виробив собі такий погляд: людина на цій землі здає важкий іспит. Або, як казав один з Отців церкви св.Василій: "Людина — це звір, якому звелено піднятися до Бога". (Є в Біблії відповідний наказ: "Будьте святими, бо Я — святий"). Тепер я розумію, що якраз християнство робить це задання легшим, ніж будь-яка інша релігія, бо Христос наче каже кожному з нас: "Піднімайся вгору і пам'ятай: те, що тобі не під силу, Я взяв на себе".

— Ви вважаєте, що інші релігії також ведуть до Бога. Я правильно Вас зрозуміла?

— Я в цьому найбільше переконаний, і, здається, цю точку зору поділяють сьогодні представники як і Католицької, так і Православної Церков. Я з великою радістю прочитав недавно книгу польського католицького вченого — богослова Вацлава Гриневича "Наша Пасха з Христом". І те, до чого я йшов довгі роки, в книзі написано чітко і ясно. Зокрема, мені подобається його уявлення про доповнюючу роль Христа і Святого Духа в релігійному житті християн. Ось чудова цитата: "Римо-католицька комісія визнала недавно, що фактично немає підстав не визнавати важність протестантської Евхаристії". Отже, справжнє релігійне життя різних конфесій може мати дещо неординарної форми, але коли воно

німецькими та іншими астрономами світу не лише формально, як один з п'яти тисяч членів Міжнародної астрономічної спілки, а й фактично, оскільки мені вдалося знайти математичні розв'язки декількох важливих астрономічних задач. Хоча тут не можна не сказати, що все це робилось далеко від великих наукових центрів, при майже цілковитій відсутності наукової літератури, обміну думками з іншими колегами (за станом здоров'я я не завжди міг поїхати на ту чи іншу конференцію).

— У Вашому доробку на цей час 33 книги...

— Щодо книжок, то й не знаю, що сказати, мабуть, я тут кілька разів "стрибнув вище своєї голови". А тепер я задумуюсь, чи варто було "стрибати" так часто. Читаю, узявши книжку в руки, відчуває приємний запах фарби, шарудіння паперу та домислює щось собі про славу чи гонорари автора, які йому, як дехто каже, буквально сипляться з неба. І практично ніхто не уявляє, в яке пекло я перетворив на 20 років свою квартиру і яким каторжним було моє життя, щоб написати цих три десятка книг... Знову ж таки тут свою чи не найсумнішу роль зіграла відсутність літератури. Адже, скажімо, щоб написати книжку "Астрономія наших днів" на рівні світових стандартів (а вона вже перевидана англійською і готується її перевидання німецькою) та й ще в об'ємі 30 аркушів, з урахуванням найновіших досягнень у кожній галузі астрономії, потрібно

Закінчення на 8 стор.

(зак. початок на стор. 7)

було уточнити сотні найрізноманітніших числових даних, думок та ідей. В неменшій мірі це стосується і "Релятивістської астрономії", яка була спочатку видана в Києві українською мовою і вже двічі перевидувалась у Москві. У книзі є абзаци, які я переписував 12, 16, 18 і, навіть, 23 (!) рази...

І що вдієш: якщо хочеш досягти якогось результату в одному напрямку, то мусиш відмовляти собі в чомусь іншому. Зокрема, я підрахував, що усі мої гонорари ледве наполовину покрили ті втрати, яких я зазнав, відмовляючись від можливості працювати ще на півставки з госптеми і т.п.

— Не забуваймо, що Ви не тільки науковець, а й педагог. Що можете сказати з цієї позиції?

— Як викладач, можу визнати своє глибоке розчарування організацією вищої школи на Україні. Я не сумніваюсь, що цілком відповідаю вимогам, які ставляться щодо, скажімо, американського професора. Зокрема, я люблю і поважаю кожного студента, хочу, щоб він знав мій предмет, не жалію зусиль, щоб подати матеріал найдоходливіше, в історичному ракурсі, щоб кожна моя лекція була проблемною. Відзначу, що за 18 років я 37 разів виїжджав зі студентами за межі області — на львівську астрономічну обсерваторію, в чернівецький, трускавецький, кам'янець-подільський планетарії. Але як педагог "радянський" я, мабуть, зазнав краху. При навантаженні в п'ять разів більшому, ніж будь-де за кордоном, на викладача припадає надто багато студентів, і принаймні третина з них очікує, що викладач буквально зобов'язаний "брати його за горло" і змушувати вчитися. Я чесно робив це усі попередні роки, але зараз я від цього втомився. А головне — не знаю, скільки творчих років у мене ще попереду, тому й думаю, що мав би займатися чимось серйознішим (задумав написати ще три книги) ніж вдовбувати силоміць якомусь ледареві, що таке точка весняного рівнодення (хоча я і цього ледаря люблю).

Необхідно добитись інтеграції освіти з наукою, тобто такого стану, коли не буде різниці між професором, який читає лекцію в аудиторії, і вченим, який веде дослідницьку роботу в науковій лабораторії. Бо це одна і та ж людина: прочитавши одну лекцію в тиждень, учений веде зі своїми учнями певні дослідження в науковій лабораторії. Так є в цілому світі. І доки ми цього не доб'ємось, в нас не буде ні належного рівня освіти, ні світового рівня науки. Отже потрібно центрами наукової роботи зробити університети, а не так звані науково-дослідні інститути Академії наук. Про це я вже писав у вашій газеті ("Педагог Прикарпаття", 15 лютого 1992 р.)...

— Що б Ви побажали нашим читачам?

— Здоров'я, щастя, успіхів. Але не втрачати почуття міри. Я цієї міри, здається, не мав. Але: "Праця єдина з неодоли нас вирве. Нумо до праці, брати..."

Мабуть, зі мною трапилось те, що з Орфеєм: за те, що він надто довго тужив за своєю дружиною Еврідікою, вахтанки його розірвали. Але ж далеко не всім доводилось

бачити свого батька з закривавленою головою, побитого гордим чужинцем, який має тебе за ніщо... Я не допускаю думки, що ми, українці, чимось кращі за інших, але мусимо добитись того, щоб на нас не вказували пальцем, не насміхалися з нас, не дивилися на нас з погордою.

— У зв'язку з цим ще — про Ваші найпотаємніші думки-прогнози...

— Кількома словами їх висловити важко. Ситуація, в якій опинилась Україна, неадекватна "загально-планетарній". Навколо нас, на Заході, маємо суспільство постіндустріальне, суспільство, в якому понад 80 відсотків трудівників мають справу з опрацюванням чи передаванням саме інформації, а не матеріально-енергетичних чинників. Нас же історія відкинула назад на 100-150 років! І цю різницю ми мусимо здолати за 10-15 років, якщо хочемо, щоб нас поважали, а не сміялися з нас — взагалі, щоб вижити. Може, трагедія тут ось у чому. За уявленнями, розвинутими німецьким філософом Максом Вебером 90 років тому, в розвитку західноєвропейського індустріального господарства велику роль зіграло глибоке релігійне переконання кожного, скажемо так, з активних творців суспільних матеріальних структур (їхне самоусвідомлення — у словах "усі мої зусилля — це мій святий обов'язок перед моїм Творцем"). В нас же, як свідчать опитування, на Україні серед робітників та селян віруючих усього близько 20-25 відсотків, технічна і творча інтелігенція, напевно, у такому ж стані. Тому замість "культурного" допання отого відставання може настати епоха дикого розгулу інстинктів...

Дивує мене те, як багато, здавалось б освічених людей вперто оглядаються назад. А інші — не вміють пояснити громадськості "що і до чого" зрозумілою для всіх мовою. Ось два приклади. "В Росії у 1991 році було заорано 25 млн га зернових" (ж. "Наш сучасний", 1992, N7, с.136). Вдумаймося: посіяно, затрачено певні зусилля, той же бензин чи солярку, і — змарновано. Те ж десятиліттями чинилось і на Україні (сам бачиш, у себе вдома)... Або ось: "Щорічні втрати від безгосподарності в СРСР — 600 млрд крб... Прямі матеріальні втрати у Великій Вітчизняній війні — 679 млрд крб". ("Ізвестія", 28.XI.1989 р.). А це ж доказ того, що продуктивність праці в суспільстві, яке ми мали недавно, була вкрай низькою, отже воно було нежиттєздатне...

Будемо сподіватись, що здолаємо всі труднощі і з гідністю займемо своє місце у світовій спільноті. Для цього кожному з нас слід частіше запитувати себе: "А чи не соромно нам за те, що маємо"...

— Дякуємо, Іван Антонович, за цікаву і змістовну розмову, бажаємо Вам доброго здоров'я, щастя і творчих успіхів.

Оксана Свистяк.

Наш кор.

ПОЕТИЧНА МУЗА

«За тебе молюся щодня...»

Знайомтесь: *Марія Марківна Турчин, викладачка кафедри німецької мови. Народилася і виросла в Заліщиках — мальовничому містечку над Дністром*

Закінчила факультет романо-германських мов Чернівецького університету. Пропонуємо добірку віршів пані Марії.

Твій подих — й поруч я з тобою,
Твій образ у моїх очах.
Ти моя звабо й моя туга,
Ти біль мій, інколи і жах.

Ти — нескоренна й недоступна,
Все прислухаюся й тремчу.
Я весь — увага, весь — напруга,
Тебе побачу і горю.

Ти все незмінна, як стихія,
Як спів Есфіри, як весна.
Моя примаро і надіє,
За тебе молюся щодня.

Дозволь хоч в снах з тобою бути
Глухою тінню німоти.
Дозволь хоч подихом торкнутись
Медових вуст твоїх п'янок.

Всевишній Бог — велитель і предтеча
Паслав нарешті волю до життя.
І ми дужієм, розпрямляєм плечі,
Йдемо вперед, вперед, без вороття.

О люди! Люді! Придивіться: диво!
Ми є народ, ми — моноліт в борні.
Нас мордували довго, та не вбили,
Во не можливо вбити правду, ні!

Тепер ми вільні, день в нас новий,
Крокуєм гордо до мети.
То ж веселімося, шо вінець терновий
На квіти-ружі замінили ми.

Марія Турчин.

ЧУГАЙСТЕР

№ 2 (6)
ЛЮТИЙ '93

ВІДГОМІН КАНІКУЛ

І Америка стала ближчою

Тиждень гостювали в старшокласників СШ №23 ровесники з американського міста Гарленд штату Техас.

Для них їхні різдвяні канікули виявились досить насиченими і багатими на приємні несподіванки. Насамперед — знайомство з Україною, її мовою, культурою, різноманітними традиціями і звичаями. Для учнів вищої театральної школи з південного штату було у нас все незвичним: і довжелезні черги за хлібом, людські натовпи на автобусних зупинках і, особливо, сніг, який випав напередодні їхнього приїзду, наче на замовлення.

Знайомство було по-дитячому теплим і щирим. Зовсім не відчувалося, що виховувалися ми в різних системах. Єдиною заковикою була мова, але й цей бар'єр вдалося нам подолати з допомогою викладачів кафедри іноземних мов Прикарпатського університету.

Складні економічні часи не зуміли вплинути на традиції української гостинності. Хотілося гостям показати все, що можливе за такий короткий час. І вдалося багато завдяки старанням учителів нашої школи і, особливо, наших батьків.

Відвідали старовинний Львів, Маняву, Яремчу. Побували в театрі, його оздоблення зачарувало наших гостей. Потім вони зізналися, що такого "витонченого народного мистецтва" вони ще не бачили.

А скільки радості і задоволення приніс всім новорічний карнавал! Різнокольорові маски і запальні танці, колядки ще більше здружили нас. В усіх було одне бажання, щоб це свято не закінчувалося ніколи.

Потім гості побували у сім'ях старшокласників, які в травні відвідають Гарленд.

Час перебування американських гостей промайнув швидко, мов той лайнер, що полинув з нашими друзями за океан. Залишилися для кожного з нас дорогі спогади, а також бажання вчитися англійської мови, щоб уже вільно спілкуватися з ровесниками різних країн.

Тарас Курищук.

Учень 11-В класу СШ №23.

У ШКОЛІ-ЛАБОРАТОРІЇ

Вакації, вакації...

Нарешті вони, довгождані канікули! Напередодні разом з батьківським комітетом обговорили план підготовки та проведення туристичної поїздки учнів до Яремчі та на Яблунницький перевал. І ось вирушили.

Ні з чим не можна порівняти ту масу позитивних емоцій, вражень, котру одержали учні 5-А класу СШ №23 від подорожі. Адже яка краса: засніжені смереки, повітря серпанком гори, іскристі сніг, лижі, санчата і невід'ємне — чудовий настрій.

Дехто з дітей вперше спостерігав і водоспад у Яремчі, і ласував морозивом аж у "Беркуті", і дивився вниз із такої висоти, що аж дух захоплювало. А колядували в дитячому санаторії "Сніжинка", де нас радо вітали персонал та головний лікар п. Михайло Чернодолюк, усі вперше.

А на згадку про чудово проведені час залишаться фотознімки, зроблені Тетяною Раченко.

За чотири місяці навчального року це вже друге безпосереднє спілкування з природою учнів 5-А. А на черзі — сумісна поїздка з батьками, творчий звіт перед ними цих обдарованих дітей філологічного класу і ще багато цікавого, корисного, необхідного.

Хочу щиро подякувати голові батьківського комітету класу А.В.Середюк, З.О.Ціхонь, І.М.Остяку, М.М.Бойчучку, В.Ф.Фафлею за готовність завжди і у всьому допомогти класному керівнику, щоб навчання і відпочинок дітей класу були результативними, не обтяжливими, приємними.

Валентина Пашинська.

Класний керівник 5-А класу
СШ №23.

ВИРУШАЙТЕ З НАМИ

Положення про обласну туристсько- краєзнавчу експедицію "Люби і знай свій рідний край"

Експедиція - особлива форма туристсько-краєзнавчої діяльності, в якій гармонійно поєднуються краєзнавство і туризм з виконанням суспільно-корисних завдань.

Організаційно-методичне керівництво експедицією здійснює обласна станція юних туристів.

Орієнтовні напрямки експедицій:

- "Туризм".
- "Природа та екологія".
- "Народознавство".
- "Історичне краєзнавство".

Туризм

Кожній школі, починаючи з 4 класу, щорічно проводити не менше двох одноденних походів;

5-6 класи - не менше двох одноденних та одного дводенного походів з ночівлею в польових умовах;

7-11 класи - не менше 4 походів, в т.ч. один похід дводенний з ночівлею в польових умовах.

Брати активну участь в організації та проведенні туристських змагань, зльотів, походів, експедицій. Під час походів оволодівати туристськими навичками, вміти орієнтуватися на місцевості, долати перешкоди, виконувати норми на значок "Юний турист". Надавати допомогу педагогічним колективам шкіл у проведенні масових заходів з туризму.

Застосовувати свої знання, майстерність в роботі по розвитку масового шкільного туризму в селі, місті, районі. Впроваджувати і розвивати елементи туристської техніки, туристські навички в роботі дитячих, молодіжних скаутських організацій, організацій "Січ", "Сокіл", "Пласт", сприяти фізичному загартовуванню української молоді.

Природа та екологія

Вивчати природні особливості, багатства рідного краю. Дбати про збереження і чистоту малих річок, струмочків, запобігати та виявляти джерела їх забруднення.

Організовувати і проводити екологічні експедиції по рідному краю, прокладати та обладнувати екологічні стежки.

Закінчення на звороті.

Положення про обласну туристсько- краєзнавчу експедицію “Люби і знай свій рідний край”

Закінчення.

Виявляти та охороняти рідкісні рослини і тварини, занесені в Червону Книгу, пам'ятки природи місцевого та республіканського значення.

Охороняти птахів. Виготовляти та розвішувати шпаківні, годівниці. Брати активну участь в операціях “Зелений сад”, “Джерельце”, “Малим річкам - ве лику воду”, “Мурашник” і т.п. Активно пропагувати екологічні значення серед свої ровесників, виховувати в них справжню екологічну культуру, бережливе ставлення до рідної природи.

Створювати в школах краєзнавчі музеї.

Народознавство

Записувати кращі зразки народної творчості (безпосередньо з народних уст під час виконання співу), розповіді (без додатків від себе). Збирати відомості про свій родовід.

Зберегти та описувати зразки або фотографії народного одягу, його окремих елементів, прикрас, взуття. Досліджувати та по можливості збирати відомості про стародавні домашні промисли (гончарство, ковальство, боднарство, кушнірство, кераміку, різьбу по дереву, плетіння, вишивку, витинанки, малювання писанок і т.п.).

Записувати старі обряди, свята, звичаї, історію їх виникнення. Вивчати музичну історію села і міста. Досліджувати та вивчати кращі зразки народної музичної творчості Прикарпаття. Збирати коломийки, коліскові, веснянки, щедрівки, колядки, обрядові, рекрутські, стрілецькі пісні та пісні, які склались репресованими в сталінських таборах.

Вивчати та пропагувати кращі зразки народної музики, ансамблі тріох музик, сімейні ансамблі, оркестри народної музики.

Вивчати літературну спадщину Прикарпаття, збирати матеріали про письменників нашого краю, які були репресовані в 30-50 роках. Створювати в школах літературні музеї, кімнати.

Історичне краєзнавство

Вивчати історію України, українського козацтва, історію січових стрільців. Вивчати та пропагувати історичну спадщину українського народу (праці М.Грушевського, М.Аркаса, В.Винниченка, М.Костомарова, Д.Яворницького та ін.). Вивчати історію боротьби нашого народу за національне визволення, починаючи з XI-XII ст. - до наших днів. Впорядковувати могили січових стрільців, жертв сталінських репресій, воїнів-афганців.

Сприяті активістам “Меморіалу” та НРУ у виявленні місць масових вбивств репресованих в 1939-1952 роках. Створювати в школах історичні музеї, кімнати. Вивчати (за бажанням) історію релігії та основи християнської моралі, знайомитись з Біблією, Євангелієм - чудовими пам'ятками культури людства.

Олександра Шатурма, Роман Шутка.

Працівники обласного державного центру туризму та краєзнавства учнівської молоді.

«ЧУГАЙСТЕР» У ШКОЛІ

Будемо дружити

В Івано-Франківську є багато різних дитячих та юнацьких організацій. Я хочу розповісти про одну з них, що утворилася в середній школі N23 під назвою “Чугайстер”. Ми проводимо роботу з школярами 1-5 класів, а керівниками є учні 8-10 класів. Мене обрали президентом. Трошки про назву, символіку і правила юних чугайстернат.

Чугайстер — це добрий, лісовий дух, веселун, пустун, забіяка, розумник, добряк, хвалько, сміливець і великий фантазер (хіба наші молодші школярі на нього не схожі?).

Галстук чотирьохколірний — зеленого, синього, червоного, жовтого. Зелений колір відповідає надії, волі і радості; синій — чесності, вірності; червоний — любові, мужності, сміливості; жовтий — вірі, справедливості, милосердю.

Правила:

1. Не чекай допомоги від інших, але сам допомагай усім.

2. Живи і твори для Батьківщини.
3. Будь другом тварин.
4. Захищай бідних і слабких.
5. Будь поборником справедливості.
6. Будь завтра кращим, ніж ти був сьогодні і вчора.
7. Не сумуй задарма.
8. Носи Бога в серці і пам'ятай свій девіз: «Бережи усе й усі».

Старшокласники планують провести різноманітні конкурси між молодшими школярами. До речі, один з них став популярним і проводився не раз — «Поле чудес». А проводять його з успіхом учні 8-го класу.

Думаю, учнівська патріотична організація «Чугайстер» і дитяча газета «Чугайстер» будуть співпрацювати. Ось, мабуть, і все. Хай щастить тобі, «Чугайстер».

Леся Ікалюк.

Учениця СШ N23.

На знімку: група старшокласників-туристів під час змагань із спортивного орієнтування.

Зимова

загадка

Віки

Чудовий ранок зимового морозного дня. Я бреду собі по сніжку, ідучи парком, наче ступаю по білому килимі. Під ногами поскрипує сніг, бо вночі приморозило, а в повітрі кружляють сніжинки.

І я дивлюся на їх танок, милуюся їх рухливістю. Заплющую очі і відкриваю, знову заплющую і відкриваю. Здається, що я в казці, здається, я — Сніжинка в великому Карпатському лісі.

А вони кружляють собі, кружляють, падають мені на плечі, руки, вії. Ось постривайте, зараз впіймаю

вас. Відкриваю долоні. Й диво! Впала сніжинка на долоню й зникла. А куди вона зникає з моєї долоні? Чому не зникла з шапочки, з рукавів?

Увечері довго думала: куди поділася сніжинка? І хвалюся, друзі, я розгадала цю таємницю природи!

А чи знаєте ви, що сталося з сніжинкою?!

Віка Сакуліч.

Учениця 5-А класу СШ N21.

Дзвоніть, пишiть, заходьте: м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, 2-й поверх, каб. 209, 209 а, тел.: 9-64-41, 9-64-13;

Редакція газети «Alma Mater». Відповідальний за випуск Михайло Косило.

Макет і оформлення Івана Фуштей, фотографії учня 7-го класу СШ № 21 Павлика Валька (фотостудія «Світлинка»).

Пресова Агенція Союзу Українського Студентства «СУС — ІНФОРМ»

252034, м.Київ-34, вул. Прорізна, буд.27, СУС, тел./факс 229 58 34
прес-Бюлетень №65

Рука Петербурга створює новий вуз

У Запоріжжі відкрився новий вуз, ім'я йому — Міжнародний інститут державного і муніципального управління (його батьком-засновником стала знана на індустріальних теренах фірма "Віктор"). Вуз, а принципі, є незалежним, але створений він за ініціативою і за гроші Санкт-Петербурзького політологічного інституту. Запорізькі студенти розпочали навчання на двох курсах за спеціальностями: управління, менеджер-перекладач, правознавство, соціологічна робота та психологія. Слід зазначити, що навчання у вузі далеко не безкоштовне: за один рік студіювання потрібно викласти з власної кишені 60 тисяч карбованців (підприємства та організації сплачують за навчання своїх підопічних 75 тисяч). Цей міжнародний інститут ще більше диференціює суспільство на бідних та багатих: щоб навчатися у ньому усі чотири роки, слід викласти значну суму. Бажаючі вчитися державному і муніципальному управлінню повинні врахувати ще один фактор — інфляцію — і лише тоді приступати до гризання граніту науки.

"СУС" — по-латинськи свиня.

Вона і дісталася капітану "КВІК"

У Черкасах проходить перший півфінал Всеукраїнського фестивалю "КВІК" (по-іхньому — КВН), у якому прийняли участь сімнадцять клубів веселих та кмітливих із Східної України. Переможцями ігор клубу виявилися киявські "Гардемарини" (колишнє Київське військово-морське політехнічне училище), КВІРТУ (Київське вище інженерно-ракетне училище) та команда Луганського педінституту. Переможці, а також команди Київського університету "Оптіма" та Миколаївського і Сумського педінститутів, приймуть участь у фіналі, що пройдётиме навесні наступного року за традицією "КВІК" у Луцьку.

Здається, найбільше симпатій глядачів завоювала команда Миколаївського педіну, створена з ініціативи миколаївських сувівець. Особливо відзначився її капітан, завязаний сувівець, а також генеральний секретар Українського союзу єврейського студентства Сашко Хайтін, який і отримав суперприз для капітана — фаршировану свиню (для нашого студента це чи не найкращий подарунок). Генеральними спонсорами турніру виступили Українбанк та фірма "Економ-інвест". Слід зауважити, що, на жаль, конкурс пройшов під тиском малооб'єктивного журі і антисемітських дотепів бідності команд. Проте все це не змогло стати на перешкоді великому студентському святу.

Содомора — він і у Кембріджі Содомора

Викладача латини Андрія Содомору в англійському Кембріджі визнано людиною століття — у перекладацькій галузі латини. Доцент, чудовий перекладач, пан Андрій тепер має усі шанси стати символом його рідного львівського медичного інституту. Viva!

Тульчинські самостійники

Жерт "де два українці — там три гетьмани" став українською аксіомою. Створено чергову студентську спілку — цього разу у місті Тульчині Вінницької області. Вогнище її діяльності охоплює місцевий ветеринарний технікум і училище культури. Тульчинська студентська спілка не приєдналася до організації із схожою назвою (УСС) з очевидної причини: УССівці — соціалдемократи, ТССівці — проїняті чіткою національною ідеєю. Причина, з якої тульчинці, керовані Олександром Левицьким, не захотіли приєднатися до майже тотожного їм у ідеології СУСу, з'ясується.

Усе, як і колись

Чернівецький комітет у справах молоді проводить святкування річниці референдуму і виборів Президента України. Зал колишнього будинку політосвіти нагадував колишній палац піонерів: туди "настійно запросили" учнів кількох технікумів та училищ. В президії були знайомі всі обличчя — колишні комуністичні та комсомольські активісти. Молода працівниця колишнього райкому комсомолу, за традицією керувала імпрезою за однієї її відомим регламентом. Усі виступи були заплановані, і лише наприкінці згадали про тих, заради кого дійство було організоване: активістів СУСу, котрі рік тому їздили на Схід агітувати за незалежністю України. Ім вручили по дві тисячі одиниць української квазівалюти в конверті (значить, конвертовані) і по грамоті за активну громадську діяльність. За вручення гроші потрібно було зйти до кабінету і розписатися. Хлопці і дівчата, які рік тому недоїдали і недосипали на холодних просторах Донбасу і Харківщини, були ображені. Вони отримали ще один урок співробітництва з владою.

...Кого хочеш, вибирай

П'ятий курс-у житті студента — це той час, коли потрібно робити вибір: який уставові і за скільки продатися. Профорієнтацією запорізьких студентів займаються відповідні підприємства і заклади індустріального краю. Політичною орієнтацією перспективного покоління вирішили зайнятися політичні організації Запоріжжя: 28 листопада відбулася зустріч політичних лідерів міста із студентами-п'ятикурсниками держуніверситету. Були представлені: Республіканська, Консервативно-республіканська, Ліберальна партії, Конгрес націоналістів, "Державне самостійність України", "Нова Україна" та Рух. Наставляння студентів на шлях істинний продовжувалась кілька годин. Незважаючи на схожість позицій багатьох проукраїнських організацій на сході України, особливу увагу студентів привернули націоналісти. П'ятикурсників цікавили питання національної політики, гасла на шклат "Україна для українців", питання двомовності і т.п.

Ревність — наш тяжкий хрест

Студент львівського медінституту, прізвище якого вказувати неварто, прославився тим, що виникув через вікно гуртожитку свого колегу — араба. Такі дії продиктовані не антирасистськими настроями, а більш романтичною причиною — ревнощами. Араб помер, не приходячи до свідомості. Попереду в українця — суд, в араба — домовина. Де буде поховано потерпілого (в Україні чи на Близькому Сході), поки що невідомо.

Нарешті

Одеська філія Союзу Українського Студентства "Вільна хвиля" розпочала свою діяльність ще восени 1988 року як одна з перших демократичних організацій Одеси. Місцева влада весь час зволікала з реєстрацією організації. І ось — нарешті. Помпеїаних приємлів не було. Філія продовжує свою роботу вже як поважна юридична особа.

З Богом!

Спортивний кур'єр

СТРІЛЕЦЬКИЙ СПОРТ

Продовжується і Спартакіада Прикарпатського університету. В стрілецькому тирі обласного спортивного клубу відбулися змагання з кульової стрільби серед збірних команд факультетів. Перше загальнокомандне місце посіли студенти фізико-математичного факультету, на другому місці — спортсмени факультету іноземних мов, студенти філологічного факультету — на третьому.

ВОЛЕЙБОЛ

У манежі технікуму фізкультури відбулися Республіканські змагання з волейболу серед жіночих команд. У змаганнях взяли участь команди Чернівців, Львова, Червонограда, Дніпродзержинська, технікуму фізкультури і нашого університету. Жіноча команда університету посіла друге місце. На першому місці команда м.Дніпродзержинська.

На знімку: Веселий настрій у дівчат із збірної команди з легкої атлетики — вони одержали чергову перемогу.

Фото Івана Фуцтея

БАСКЕТБОЛ

У спортивному залі університету відбулися змагання з баскетболу. Серед чоловічих команд у фіналі зустрілися баскетболісти історичного і фізико-математичного факультету. Тут сильнішими були майбутні історики. За третє місце боролися студенти факультету іноземних мов і педагогічного факультету. Перемогу здобули спортсмени педагогічного факультету. Серед жіночих команд на першому місці студенти філологічного факультету, на другому — педагогічного, команда факультету іноземних мов посіла третє місце. Після чотирьох видів спорту (настільного тенісу, волейболу, баскетболу, кульової стрільби) лідерами йдуть студенти фізико-математичного факультету.

ЛЕГКА АТЛЕТИКА

У спортивному комплексі технікуму фізкультури відбулися змагання на Кубок м.Івано-Франківська з легкої атлетики в закритих приміщеннях. Збірна команда університету виступила у всіх номерах програми Змагань легкоатлетичних видів і зайняла друге місце. На першу сходинку піднялися учні технікуму фізкультури. Третє місце посіли студенти інституту нафти і газу.

В особистому Заліку призові місця зайняли Ольга Оризак, Світлана Коваль, Ігор Миронюк, Сергій Титов, Володимир Гандзюк.

Петро Нестерук.
Старший викладач
кафедри фізвиховання.

Приїзд відомого професійного колективу завжди чекаєш з радістю і хвилюванням. А якщо це такий колектив як Державний Заслужений Буковинський ансамбль пісні і танцю України, то це подає радість. Не один десяток років цей прославлений колектив дивує слухачів і глядачів високопрофесійним мистецтвом, стабільністю в роботі, невичерпним джерелом творчого пошуку. Лише цього року буковинці виступали на хорівій асамблеї в Києві, брали участь у торжествах на честь 150-річчя від дня народження М.В.Лисенка. Їм щиро аплодували глядачі на фестивалі "Кримські зорі". З триумфом пройшли концерти Буковинського ансамблю пісні і танцю на торжествах, присвячених 500-

КОНЦЕРТИ

Зустріч з прекрасним

річчю Запорізької Січі.

Де джерела такої високої творчої праці цього колективу? На мій погляд у постійному звертанні до пісенної народної творчості, в розумному поєднанні класичної музичної спадщини з сучасним музичним мистецтвом. Це ще раз засвідчив приїзд цього колективу до Івано-Франківська. Концерти в обласній філармонії та актовому залі Прикарпатського університету пройшли з великим успіхом, принесли глядачам неповторні хвилини радості і задоволення.

Найбільш присутні вразила філігранна витончена техніка хорівій групи, яка представила глядачам різноманітні народні пісні, їх обробки. Серед них буковинські народні пісні "Летів голуб, летів" (солістка Л.Карабута), "Займу я воли", "Ой мала вдова три дівчиноньки", українські народні пісні "Ой у вишневому саду", гуцульська народна пісня "Ойшла я полонинков".

Пісні звучали свіжо, оригінально. Це - невеличкі сцени з народного життя. Вони відображають на-

родну мудрість, багату мелодичну папітру української народної пісні, невідомий тонкий народний гумор. Народні пісні хористи виконують в оригінальній сугасній обробці художнього керівника ансамблю, лауреата державної премії України ім. Т.Шевченка А.Кушніренка. Він тонко відчуває народну пісню, її характер, вносить своє розуміння народного музичного мелосу. Здавалось би, кого може здивувати проста мелодія народних пісень "Подольночка", "Скрипка би не грала". Однак на основі цих народних пісень А.Кушніренко створив оригінальні музичні сценки з народного життя.

У концерті прекрасна була представлена наша слава і героїчна історія. Могутньо і високопрофесійно прозвучали "Дума про Сагайдачного" (муз. А.Кушніренка), "Балада про Олексу Довбуша". Виконавець І.Дерда. Ці твори були органічно доповнені піснями "Гайда з нами в Царград" І.Воробкевича, та "Гей Ви, стрільці січові" М.Леонтовича.

З пошаною ставиться колектив до української пісенної класики. У виконанні хору прозвучали безсмертні "Верховино, світку ти наш" (М.Лисенка), "Чорна рілля ізорана" (обробка С.Людкевича), "Ойшла я полонинков" (М.Копеса), "Шедрик" і "Зажурились галичани" (М.Леонтовича). Треба відзначити, що хор органічно доповнює танцювальна група. Кожен танець, створений заслуженим артистом Д.Ластівкою та хореографом С.Королюком, сприймався глядачами дуже тепло і артисти мусіли знову повторювати окремі їх фрагменти. Дівчата і хлопці танцювали на диво легко, зладжено і майстерно, точно передавали характер танцю, задум балетмейстра. В цьому плані особливо хочеться відмітити танці "Козак", "Буковинський увиванець", "Перетупи" та "Голак". Хоровий супровід окремих танців робить їх ще більш змістовними. За майстерне виконання народних пісень гарячими оплесками нагородили глядачі солістів Л.Карабуту та М.Полякова.

Словом, кожен номер концертної програми Буковинського ансамблю пісні і танцю подарував студентам нашого університету справжню радість, неповторні хвилини естетичного задоволення.

Доцент Степан Домбровський.

Відшкодування витрат за відрядження

Постановою Кабінету міністрів України внесено зміни до раніше прийнятих рішень щодо відшкодування витрат у зв'язку із службовими відрядженнями. Установлено, зокрема, що підприємства, об'єднання, установи й організації відшкодовують працівникам, відрядженим у межах України, витрати по найму житлового приміщення при поданні виправданих документів у розмірі фактичних витрат з урахуванням додаткових послуг, що надаються у готелях, а за відсутності таких документів вони можуть відшкодуватися відрядженому працівникові у розмірах, визначених керівником підприємства, об'єднання, установи й організації, але не вище 100 купонів на добу в столицях України і Республіки Крим, обласних центрах і місті Севастополі, 75 купонів - в інших містах і районних центрах, 50 купонів у решті населених пунктів.

Відрядженому відшкодовується плата за бронювання місця у готелях у розмірі 50 процентів його вартості. За кожний день перебування у відрядженні, враховуючи час перебування у дорозі, працівникам виплачуються добові у розмірі 200 купонів. Особам, тимчасово переведеним або відрядженим для роботи у зоні відчуження на території радіоактивного забруднення внаслідок чорнобильської катастрофи, виплачуються добові у розмірі 325 купонів за кожний день перебування у цій зоні.

Працівникам, відрядженим на територію держав рублевої зони, добові сплачуються у розмірі 200 рублів за кожний день відрядження (враховуючи час перебування у дорозі). Відшкодування вказаним

працівникам витрат по найму житлового приміщення (з урахуванням додаткових послуг, що надаються у готелях) і проїзду з місця відрядження до місця постійної роботи провадиться в рублях у розмірі фактичних витрат згідно з поданими виправданими документами. Відшкодування витрат по проїзду до місця відрядження працівникам, відрядженим на територію держав рублевої зони, здійснюється в купонах Національного банку України у розмірі фактичних витрат згідно з поданими виправданими документами.

У разі відсутності документів, що підтверджують витрати по найму житлового приміщення, вони можуть відшкодуватися відрядженому працівникові у розмірах, визначених керівником установи, підприємства й організації, але не вище 80 рублів на добу у столицях держав рублевої зони і автономних республік, обласних центрах, 60 рублів - в інших містах і районних центрах, 40 рублів - у решті населених пунктів.

Плата за бронювання місця у готелях відшкодовується у розмірі 50 процентів його вартості у рублях.

Ця постанова вводиться в дію з 12 листопада 1992 року. Повністю її друкує газета "Урядовий кур'єр".

Прес-служба
прем'єр-міністра України.

Газета Прикарпатського університету
«Педагог Прикарпаття»

Головний редактор Євген Гордиця
2-3 (129-130) лютий 1993 року

Громадсько-редакційна рада:

В.Кононенко, ректор університету,
професор, член-кореспондент Академії
педагогічних наук України.

Н.Лисенко, завідувача кафедрою педагогіки і психології (дошкільної), доцент.

Л.Турелик, студентка філологічного факультету.

О.Остапович, студент факультету іноземних мов, голова студентського наукового товариства.

С.Хороб, доцент кафедри української літератури.

В.Хрущ, професор, декан факультету підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, голова обласного відділення Педагогічного товариства.

Наша адреса:

Заходять - м.Івано-Франківськ, вул.Шевченка,
57, 2-ий поверх, каб.209, 209а

Письм - м.Івано-Франківськ, головпоштамт, а/с
№ 27

Телефон - 96-4-13, 96-4-41.

Над номером працювали:

Науковий консультант - кандидат філологічних наук В.Полк, літературний редактор - кандидат філологічних наук З.Каспріш, технічний редактор - Л.Сокулич, художній редактор - В.Лукань. Фотомаontaж - М.Васильчук, А.Хованець, Друкарі - М.Васильчук, Л.Чермеринський.

Засновник - Прикарпатський університет.

Набір та комп'ютерна верстка МП АСТОК
м.Івано-Франківськ, вул.Радянська, 20
тел. 3-25-22, 9-69-35.

Газету віддруковано офсетним способом друку в Галицькій районній друкарні облвидаву.
м.Галич, майдан Ридава, 31.
Директор друкарні Д.Кульчицький.

Редакція газети залишає за собою право редагувати і скорочувати текст.

Автори публікацій відповідають за добір, точність і об'єктивність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних даних, літературно-історичних, мистецьких, географічних та інших відомостей.

Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції.

Виходить двічі на місяць форматом Ф4-В.

Регістраційне свідоцтво ІФ № 048.

Рукописи, малюнки і фотографії не рецензуються і не повертаються.

Тираж 1000 примірників.

Зам. № 924.

Підписано до друку 15.02.1993 р.